

ДҮМКІ Й ПАГЛЯДЫ

Дадатак да «Беларускага Съвету», № 4.

КАТАЛІЦКІ Уладыка для Беларусаў.

Ну вось, ізноў Беларусы маюць свайго каталіцкага, дакладней вунійнага, Уладыку. Папа рымскі назначыў на гэты паважны пасад айца Уладзіміра Тарасэвіча з Чыкага, ЗША. Апастольскі візытатар для Беларусаў паза Беларусьсю, гэта афіцыйны тытул Уладыкі, быў высьвячаны ў чацьвер, 8-га верасьня 1983 году ў катэдры сьв. Мікалая ў Чыкага.

У гэты працоўны дзень, на высьвячэнье беларускага біскупа сабралася ў царкве каля 700 чалавек на чале з кардыналам Бэрнардынам ды папскім паслом у ЗША. Чын высьвячэнья быў велічны, урачысты ды глыбока рэлігійны. Ардынацыя беларускага Уладыкі закончылася нашым рэлігійным гімнам «Магутны Божа».

Таго-ж самага дня вечарам адбылася вялікая ўрачыстасць прысьвечаная нагодзе высьвячэнья беларускага Уладыкі ў новым гатэлі Marriott Inn, дзе ізноў сабралася на вячэру ды адумысловую праграму каля 500 чалавек. Прыняцьце было вельмі мілае й надзвычай добра арганізаванае.

Многія Лета, Уладыка Уладзімір!

Прысутны

Крыху аб беларускіх кніжках...

Апошнім часам на эміграцыі начало зьяўляцца даволі шмат тоўстых і тонкіх беларускіх кніжак. Зьява дасюль небывалая. Зьява цудоўная. Выглядае, што Беларусы нарэшце началі чытаць, началі цаніць сваё роднае слова, а з гэтага вынікае, што началі купляць беларускія кніжкі. Няхай так будзе й далей...

Нядайна я набыў і прачытаў кнігу Ул. Глыбіннага «Пад Лебядзіным Знакам». На маю думку, гэта найлепшая кніга гэтага аўтара — кніга сапраўды прыгожа, зъмястоўна й па-мастацку напісаная. Гэтая гістарычна-рамантычная аповесьць пра Максіма Багдановіча чытаецца лёгка, зімальна й цікава. Хацелася-б, каб падобных кнігаў выдавалася больш.

M. K.

Ад Рэдакцыі:

Гэтую кнігу Ул. Глыбіннага можна набыць у выдавецтве газэты «Беларус» у Нью Ёрку, або ў выдавецтве часопісу «Беларускі Съвет».

Беларускія патрыёты! Падтрымоўвайце сваю родную прэсу!!!

Як пісаць «Беларусь-беларускі» па-ангельску?..

Нядаўна пайшоў я ў мясцовую публічную бібліятэку й пачаў пераглядаць ангельскія слоўнікі, вышукваючы ў іх інфармацыю пра слова «Беларусь-беларускі».

Тое, што я знайшоў, мяне моцна зьдзівіла й насыцярожыла. Розныя слоўнікі падаюць транскрыпцыю нашага нацыянальнага назову парознаму: **Belorussia**, **Bielorussia**, **White-Russia**, **Byelo-Russia** і **Byelorussia...** Хто наварыў гэтае кашы ў ангельскіх слоўніках, мапах, глёбусах ды іншых дапамагова-інфармацыйных крыніцах цяпер цяжка выясняць. Можна аднак дагадвацца, што віну за гэту неразумную неразъбярыйху не ў малой меры паносяць нашыя розныя «моваведы», якія дзеля неабдуманых палітычных меркаваньняў, стараліся слова «Беларусь» выкручваць на ўсе лады й бакі, каб пазбыцца, на іх думку, збліжэння гэтае нашае назвы са словам «Russia».

Ну, бо як-же? Паглядзіце самі: усе бяз вынятку зьмешваюць паняцце «Беларусь» з «Russia». Ці гэта так, ці не, тут гаварыць аб гэтым ня будзем, бо гэта асобная тэма, якая вымагае ўсебаковага вывучэння й аргументавання. Пры гэтым хачу звязрнуць маю ўвагу на адну акалічнасць, а пайменна: Заміж «выкручваць» назоў «Беларусь-беларускі» як каму падабаецца, няхай-бы гэтыя «моваведы» напісалі, узгоднілі ды выдалі добрую інфармацыйную кнігу ці кніжыцу аб Беларусі ў ангельскай мове.

Мы наракаем, шукаем прычынаў, вінавацім іншых, што пра нас на Захадзе мала ведаюць. Выкручваем нават слова «Беларусь-беларускі», быццам яны таксама вінаватыя, што пра нас ўсё-ж такі мала ведаюць. Але неяк ніхто не пафатыгуеца задаць сабе пытаньне — а адкуль-жа, скажам, звычайны амэрыканец можа ведаць пра Беларусь, калі на гэту тэму **няма** амаль-што ніякае інфармацыйнае літаратуры ў публічных бібліятэках або прыватных зборах. Ці не таму гэтае сальта-мартаle з назваю «Беларусь-беларускі» выступае ў розных слоўніках і таму пад. літаратуры?

А тым часам і далей наглядаецца, як некаторыя нашыя эміграцыйныя грамадзкія й палітычныя дзеячы ўпарты заўзята пропіхаюць свой асабісты «навуковы» пераклад словаў «Беларусь-беларускі» ў розныя ангельскія навуковыя ўстановы й публікацыі. Зъява гэтая без засыярогаў нездаровая, калі ня цалком шкодная, і робіць уемную прыслугу прапаганьдзе нашага нацыянальнага назову ў ангельскай мове.

Як-же на самай справе выглядае пераклад словаў «Беларусь-беларускі» на агульна ведамыя мовы сьвету? Тут хачу я паклікацца на часопіс «Беларуская Лінгвістыка», які рэдагуюць такія вучоныя й моваведы, як: М. Бірыла, А. Жураўскі, В. Мартынаў, М. Суднік ды іншыя. Вось як перакладае гэты часопіс наш нацыянальны назоў на іншыя мовы: **Byelorussian Linguistics**, **Belorussische Sprachwissenschaft**, **La Linguistique Biélorusse**. Вывады напрошваюцца самі.

Мне здаецца, што Беларуская эміграцыя настолькі моцная й сьведамая, што лёгка можа зрабіць рашучы ўплыў на ўсеагульнае пашырэнне нейкага аднаго перакладу наших нацыянальных назоваў ў ангельскую мову сярод англамоўнага сьвету. Скончыць шкодную партызаншчыну ў так важнай справе трэба абавязкава й неадкладна.

Ці ня час, каб Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва склікаў адумысловую канфарэнцыю ў гэтай справе наших эміграцыйных

моваведаў, навукоўцаў, рэдактароў ды выбітных грамадзкіх дзеячоў? Такі парудзённы «зьезд» мог-бы адбыцца, скажам для прыкладу, у Кліўлендзе ці ў іншым выгадным месцы, выключна прысьвежаны канчатковаму ўзгадненіню, як маем пісаць у ангельскай мове слова «Беларусь-беларускі»...

Кожны беларускі асяродак у ЗША, Канадзе, Англіі ды іншых краінах, мусіў-бы прыслать сваіх некалькі да гэтага падрыхтаваных прадстаўнікоў. І толькі пасля агульнага ѹзгадненія перакладу нашага нацыянальнага назову ў ангельскую мову, Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва зможа пры дапамозе іншых грамадзкіх інстытуцыяў «засыпаць» усе англоўнія выданні добра і ясна напісанай брашурай, як раз і назаўсёды трэба пісаць наш назоў у ангельскай мове. На маю думку, зрабіць гэта трэба неадкладна ѹзгадненію...

П. С.

Беларуская Газэта ды іншае...

З тых ці іншых прычынаў беларуская палітычная эміграцыя ня можа здабыцца, каб стала выдаваць сваю беларускую тыднёвую газэту. Варта пры гэтым ведаць, што некаторыя меншыя лікам палітычныя эміграцыі іншых народаў робяць гэта без ніякае асаблівасці. Чаму Беларусы ня могуць публікаваць сваю тыднёвую газэту тут гаварыць ня буду. Хочацца аднак выказаць некалькі заўвагаў аб выдаванні беларускіх газэты наогул, хоць-бы нават і месячнае.

Як ведама, месячная газэта «Беларус» выдаецца ўжо даўно і даволі рэгулярна, хоць заклікі ѹзгадненію дапамозе паўтараюцца да нуды безперапынку амаль у кожным нумары ды і ў спэцыяльных закліках. Часамі выдаецца, што месячнік «Беларус» ледзь-ледзь дыхае. Ясная рэч, што ня толькі фінансавы бок газэты кульгае, — кульгае ѹзгадненію рэдактарскі. Іншы раз газэта робіць уражаныне, што пішацца яна нібы «на калені», — пасыпешліва ды абы адбыць павіннасць...

Дзівіцца гэтаму ня прыходзіцца, бо ўсё звязанае з газэтаю робіцца ў парадку дабраахвотнасці і грамадзкае нагрузкі, можа няраз і над сілу ѿ так званыя вольныя хвіліны.

Аднак газэта хоць і кволая, але існуе ѹзгадненію публікуецца.

Варта цяпер прыгледзіцца да імёнаў тых, хто стала ѹзгадненію падтрымоўвае газэту фінансава. Імёны гэтыя паслядоўна паўтараюцца. Ня ёсьць сакрэтам, што некаторыя зь іх маглі-б фігураваць перад значна большымі сумамі ахвяраў, а то вельмі кідаецца ѿчы, што нашыя прафэсіяналы, — дактары, інжынеры адвакаты ды іншыя «тытулованыя» асобы зьяўляюцца больш скупымі ѹзгадненіямі, як звычайнія фабрычныя рабочыя або сяляне. Толькі паслушаваць, як нашыя «вялікія» людзі пры кожнай нагодзе выхваляюцца сваім вялікім грамадzkім «даробкам» і патрыятызмам, але калі прыходзіцца да ахвяры на газэту ці кніжку, дык яны як зайцы хаваюцца бяз сорamu ѹзгадненію кусты свае нізкае скупасці ѹзгадненію скинэрасці.

Няменш дзівіцца мяне адзін вельмі сумны факт — факт ігнаравання беларускіх газэты дзеля вузка ѹзгадненія палітычных уяўленіяў так званымі БЦРаўцамі. У сьпісках ахвярадаўцаў на газэту «Беларус» ніколі не пабачыце імёнаў «заслужаных» дзеячоў БЦР, — бо, маўляў, газэта падтрымоўвае БНР. Можа гэта ѹзгадненію так, але-ж гэтая

газэта таксама не зваёўвае пазыцыяў БЦР., — значыць, што газэта «Беларус» больш-менш нейтральная.

Найлягчэй сказаць, што газэта не па маёй палітычнай дарозе, значыць, падтрымліваць яе я ня маю патрэбы. Зразумела, што падобны аргумэнт не вытрымлівае ніякае крытыкі, бо толькі вузка агранічаная асобы ды іншыя прастафілы могуць падобна аргумантаваць. Ведама, што ня ўсе прыхільнікі БЦР зъяўляюцца людзьмі агранічанымі, відавочна тут выступае яшчэ і іншая прычына, — гэта звычайная, вынікаючая з камплексу нішасьці, скупасьць.

На сваю справу даць большую ахвяру, дык вельмі, вельмі цяжка, але для іншых, хто-б яны ня былі, неяк шмат лягчэй. Гэта насыледак шматвяковое няволі выпукляе сваю сілу навыку.

Ці-ж не таму нашыя «дзеячы» ў Саўт Рывэры зь нявольніцкаю пакорлівасцю купляюць і чытаюць варожую нам усім газэту «Новое ... Слово»? Што за парадокс! Варожую газэту купляць і падтрымваць, гэта нібы нічога, але сваю беларускую, гэта амаль што здрада. Калі-б гэта было не праудзіва, дык было-б съмешна.

Нехта скажа: а дзе-ж патрыятызм у гэтых нібы беларускіх людзей? На гэту тэму можа нехта іншы прадоўжыць мае разважаныні.

К. С.

Яшчэ пра публікацыю «Голасу Царквы»...

Пасыль мае заўвагі ў «Думках і Паглядах» пра занядбаныне публікацыі «Голасу Царквы», да мяне дайшло чарговае выданыне гэтага часопісу, але... гэта ўжо не той папярэдні «Голас Царквы». Зусім не дзіўлюся, што Міхась Міцкевіч ад рэдактарства адмовіўся.

С. М.

Ад Рэдактара:

Наступнае выданыне «Беларускага Съвету» заплянована на раннюю вясну 1984 году. Часопіс будзе прысьвечены камп. Міколу Ішчаглову-Куліковічу. Матэрыялы ў часопіс просіцца прысылаць не марудзячы.

Добрае інфармацыянае кнігі, ці нават брашуры, пра Беларусь у ангельскай мове, на вялікі жаль, няма. Тоє-ж, што ёсьць — слабенькае і агранічанае. Патрэба добрае інфармацыянае кнігі аб Беларусі ў ангельскай мове рэзка адчуваецца ўжо даўно, але бяда ў tym, што няма каму такое кніжкі напісаць.

Апошнім часам на «Беларускі Съвет» былі атрыманыя наступныя ахвяры: ад Б. Даніловіча, В. Стомы, Ч. Будзькі, Р. Галяк, Г. Р. (у памяць Ані Катковіч), М. Панькова, А. Бяленіса, С. Карніловіча, М. Белямука, В. Кіпеля, Др. Тумаша, А. Асіпчыка, В. Кажана, Др. Шчорса, Ч. Найдзюка, С. Шабовіча, Др. Смаршчка, М. Пашкевіча, М. Ніканана, К. Станкевіча, В. Ліпскага ды інш. **Усім шчыра дзякую!** Рэд.

Паважаныя чытачы! А як-жа з ахвяраю на «Беларускі Съвет»?

Артыкулы ў «ДУМКІ й пагляды» ня могуць быць доўгімі ды абы якімі. Аナンімных артыкулаў да друку ня прымаем.